

Odpovědnost za škodu, způsobenou advokátem

Úprava odpovědnosti za škodu způsobenou advokátem v souvislosti s výkonem advokacie vychází z odpovědnosti bez zřetele na zavinění a je založena na současném splnění předpokladů, jimiž je 1) výkon advokacie, 2) vznik škody a 3) příčinná souvislost mezi výkonem advokacie a vznikem škody.

Úprava odpovědnosti za škodu způsobenou advokátem v souvislosti s výkonem advokacie vychází z odpovědnosti bez zřetele na zavinění a je založena na současném splnění předpokladů, jimiž je 1) výkon advokacie, 2) vznik škody a 3) příčinná souvislost mezi výkonem advokacie a vznikem škody.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 25 Cdo 1862/2001, ze dne 26.2.2003)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce A. M., proti žalovanému R. A., o náhradu škody, vedené u Okresního soudu Praha - východ pod sp. zn. 3 C 60/98, o dovolání žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 21. listopadu 2000, č. j. 27 Co 399/2000-104, tak, že rozsudek odvolacího soudu s výjimkou výroku, jímž byl rozsudek soudu prvního stupně potvrzen, se zrušuje a věc se v tomto rozsahu vrací Krajskému soudu v Praze k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Žalobce se domáhal náhrady škody ve výši 93.910,- Kč s příslušenstvím, kterou mu měl žalovaný jako advokát způsobit porušením právní povinnosti při zastupování žalobce v řízení před Okresním soudem v Havlíčkově Brodě proti J. S. tím, že v řízení o zaplacení 59.500,- Kč (5 C 353/93) nedoplnil odvolání proti usnesení, jímž soud prvního stupně zastavil řízení, a v důsledku toho krajský soud zastavil odvolací řízení, a tím, že v řízení o náhradu škody ve výši 30.000,- Kč a uvedení věci v původní stav (5 C 354/93) vzal bez souhlasu a vědomí žalobce návrh zpět; žalovaný tak žalobci znemožnil uplatnění jeho nároků.

Okresní soud Praha - východ rozsudkem ze dne ze dne 30. 3. 1999, č. j. 3 C 60/98-70, uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobci částku 4.410,- Kč s příslušenstvím, žalobu ohledně částky 89.500,- Kč s příslušenstvím zamítl a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Vyšel ze zjištění, že žalobce (tehdy zastoupený JUDr. M. V.) podal v roce 1992 proti J. S. u Okresního soudu v Havlíčkově Brodě žalobu, jíž uplatnil několik nároků vyplývajících z neplatné kupní smlouvy k nemovitosti. Po vyloučení části uplatněných nároků k samostatnému projednání bylo řízení o zaplacení 59.500,- Kč z titulu neoprávněného užívání nemovitosti vedené pod sp. zn. 5 C 353/93 pro nedostatek náležitostí žaloby zastaveno usnesením ze dne 26. 7. 1996, proti němuž žalovaný za žalobce na základě plné moci ze dne 14. 8. 1996 podal tzv. blanketní (nezdůvodněné) odvolání; protože je ve lhůtě nedoplnil, bylo zastaveno i odvolací řízení. V průběhu řízení o náhradu škody a uvedení věci v původní stav, vedeného pod sp. zn. 5 C 354/93, vyšlo najevo, že škodu nezpůsobil J. S., proto žalobce

prostřednictvím žalovaného vzal dne 27. 9. 1996 žalobu v plném rozsahu zpět; řízení proto bylo zastaveno a žalobci uložena povinnost zaplatit J. S. na náhradě nákladů řízení částku 4.410,- Kč. Při posuzování odpovědnosti žalovaného za škodu dospěl soud k závěru, že ve věci vedené pod sp. zn. 5 C 353/93 neměl žalovaný od žalobce dostatek podkladů, aby mohl odvolání doplnit a aby kvalifikovaným odvoláním docílil zrušení napadeného usnesení; neporušil proto povinnosti vyplývající z ustanovení § 725 obč. zák. a za škodu ve výši 59.500,- Kč žalobci neodpovídá. Protože však žalovaný nedoložil pokyn ani dodatečný souhlas žalobce ke zpětvzetí návrhu ve věci vedené pod sp. zn. 5 C 354/93, porušil podle soudu povinnost vyplývající z citovaného ustanovení; žalobci ovšem vznikla škoda pouze ve výši nákladů řízení, jejichž náhrada mu byla uložena soudem, neboť sám potvrdil, že nárok na zaplacení částky 30.000,- Kč vůči J. S. neměl.

K odvolání žalobce Krajský soud v Praze rozsudkem ze dne 21. 11. 2000, č. j. 27 Co 399/2000-104, rozsudek soudu prvního stupně v napadeném výroku o zamítnutí žaloby změnil tak, že žalovanému uložil povinnost zaplatit žalobci částku 59.500,- Kč s příslušenstvím, jinak rozsudek soudu prvního stupně v zamítavém výroku potvrdil a rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů. Odvolací soud se ztotožnil s důvody, pro které soud prvního stupně žalobu zamítl ohledně částky 30.000,- Kč, a doplnil, že ke dni podání žaloby proti J. S. (5 C 354/93) byl nárok žalobce na náhradu škody promlčen; žalobce proto nemohl být v soudním řízení úspěšný a zastavením řízení mu žádná škoda nevznikla. Odvolací soud však dospěl k odlišnému právnímu závěru ohledně odpovědnosti žalovaného podle § 420 odst. 1 obč. zák. v souvislosti s věcí 5 C 353/93, v níž žalovaný tím, že blanketní odvolání proti napadenému usnesení nedoplnil tak, aby bylo věcně projednatelné, počínal si v rozporu s ustanovením § 16 odst. 1 zákona č. [85/1996](#) Sb., o advokacii, a porušil tak povinnost, již měl jako advokát k žalobci, jemuž v důsledku toho vznikla škoda nepřisouzením plnění, kterého se domáhal. Odvolací soud vytkl soudu prvního stupně, že na žalobce přesunul důkazní břemeno ohledně zavinění žalovaného, tedy o tom, zda žalovaný od žalobce obdržel dostatečné podklady pro zdůvodnění odvolání. I kdyby žalovaný vyvíjel činnost ke zjištění výše obvyklého nájemného dotazem na obecní úřad, aby mohl vycíslit výši nároku, jak tvrdí, nemění to nic na tom, že porušil povinnosti advokáta a že neprokázal, že škodu nezavinil (§ 420 odst. 3 obč. zák.).

Proti výroku rozsudku odvolacího soudu, jímž byl rozsudek soudu prvního stupně změněn ohledně částky 59.900,- Kč, podal žalovaný dovolání, v němž s odkazem na ustanovení § 241 odst. 3 písm. d) o.s.ř. namítá, že ze spisu Okresního soudu v Havlíčkově Brodě sp. zn. 5 C 353/93 lze dovodit, že žalobci nárok na zaplacení částky 59.500,- Kč vůči J. S. nevznikl. Šlo pouze o subjektivní požadavek žalobce na náhradu za užívání nemovitosti, který nebyl právně opodstatněný. Žalovaný dále namítá, že i kdyby škoda v uvedené výši skutečně žalobci vznikla, on ji nezavinil, neboť neporušil žádnou právní povinnost; rovněž příčinná souvislost mezi jeho jednáním a vznikem tvrzené škody ve výši 59.500,- Kč není dána. Žaloba (podaná před tím, než žalovaný převzal zastoupení žalobce) ve věci vedené pod sp. zn. 5 C 353/93 totiž od počátku neměla náležitosti řádného návrhu a ani prostřednictvím předchozího právního zástupce žalobce nebyla řádně doplněna o nezbytné údaje k tomu, aby soud vůbec nárok žalobce mohl projednat. Poté, co žalovaný převzal zastoupení žalobce a podle jeho pokynu podal odvolání proti usnesení soudu o zastavení řízení, snažil se bezvýsledně zajistit podklady umožňující vypočítat výši nároku; žalobce však žádné právně relevantní podklady pro doplnění žaloby a tedy ani pro odůvodnění odvolání neměl. Navrhuje, aby dovolací soud zrušil napadený rozsudek a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Žalobce ve vyjádření k dovolání uvádí, že žalovaný věděl o úspěchu žalobce v řízení o vyklizení nemovitosti proti J. S. a mohl tedy řádně doplnit žalobu i odvolání ve věci 5 C 353/93, kde šlo o zaplacení náhrady za užívání předmětné nemovitosti. Navrhuje, aby Nejvyšší soud dovolání

žalovaného zamítl.

Vzhledem k ustanovení části dvanácté, hlavy první, bodu 17. zákona č. [30/2000](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) dovolání projednal a rozhodl o něm podle dosavadních předpisů, (tj. podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. 1. 2001 - dále jen „o.s.ř.“). Po zjištění, že dovolání, které je přípustné podle § 238 odst. 1 písm. a) o.s.ř., bylo podáno včas, osobou oprávněnou - účastníkem řízení (§ 240 odst. 1 o.s.ř.), a po přezkoumání věci v napadeném rozsahu podle § 242 o.s.ř. dospěl k závěru, že dovolání je opodstatněné.

Nesprávné právní posouzení věci, které dovolatel uplatňuje jako důvod dovolání [§ 241 odst. 3 písm. d) o.s.ř.], může spočívat v tom, že odvolací soud věc posoudil podle nesprávného právního předpisu, nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil, případně jej na zjištěný skutkový stav věci nesprávně aplikoval.

V posuzovaném případě je předmětem řízení nárok žalobce na náhradu škody, kterou mu měl žalovaný v průběhu soudního řízení způsobit svou činností advokáta na základě smlouvy o zastoupení ze dne 14. 8. 1996.

Podle § 24 odst. 1 věty první zákona č. [85/1996](#) Sb., o advokacii, účinného od 1. 7. 1996, advokát odpovídá klientovi za škodu, kterou mu způsobil v souvislosti s výkonem advokacie. Podle odstavce 2 tohoto ustanovení advokát se odpovědnosti podle odstavce 1 zproští, prokáže-li, že škodě nemohlo být zabráněno ani při vynaložení veškerého úsilí, které lze na něm požadovat.

Úprava odpovědnosti za škodu způsobenou advokátem v souvislosti s výkonem advokacie vychází z odpovědnosti bez zřetele na zavinění (z tzv. objektivní odpovědnosti) a je založena na současném splnění předpokladů, jimiž je 1) výkon advokacie, 2) vznik škody a 3) příčinná souvislost mezi výkonem advokacie a vznikem škody. Podmínku, že výkon advokacie nebyl advokátem činěn řádně, je třeba posuzovat z hlediska ustanovení § 16 zákona o advokacii [advokát je povinen chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta a řídit se jeho pokyny. Pokyny klienta však není vázán, jsou-li v rozporu se zákonem nebo stavovským předpisem; o tom je advokát povinen klienta přiměřeně poučit (odstavec 1). Při výkonu advokacie je advokát povinen jednat čestně a svědomitě; je povinen využívat důsledně všechny zákonné prostředky a v jejich rámci uplatnit v zájmu klienta vše, co podle svého přesvědčení pokládá za prospěšné (odstavec 2).]. Škodou je míněna újma, která nastala v majetkové sféře poškozeného, a je objektivně vyjádřitelná všeobecným ekvivalentem, tj. penězi. Ušlý zisk je v podstatě ušlým majetkovým prospěchem a spočívá v nenastalém zvětšení (rozmnožení) majetku poškozeného, které bylo možno - kdyby nebylo škodné události - důvodně očekávat s ohledem na pravidelný běh věcí (stanovisko Nejvyššího soudu ČSSR Cpj 87/70, publikované pod č. 55 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1971). O vztah příčinné souvislosti se jedná, vznikla-li škoda následkem výkonu advokacie.

Byla-li příčinou vzniku škody jiná skutečnost, odpovědnost za škodu nenastává; příčinou škody může být jen ta okolnost, bez jejíž existence by ke škodnému následku nedošlo.

Splnění uvedených předpokladů odpovědnosti za škodu musí být v řízení jednoznačně zjištěno.

Důkazní povinnost má v tomto směru poškozený. Advokát se může odpovědnosti zprostit, prokáže-li (důkazní břemeno leží na něm), že škodě nemohl zabránit ani vynaložením veškerého úsilí, které na něm lze požadovat.

V daném případě žalobce tvrdil, že mu škoda vznikla tím, že žalovaný jako advokát nedoplnil náležitosti odvolání proti usnesení soudu, jímž bylo zastaveno řízení o nároku žalobce, v důsledku čehož nabylo toto rozhodnutí právní moci a žalobce tak přišel o možnost vymoci na J. S. peněžitou pohledávku. Pro závěr o odpovědnosti žalovaného za škodu by musela být splněna podmínka vztahu příčinné souvislosti mezi okolnostmi, že žalovaný nedoplnil náležitosti odvolání, a vznikem škody, tedy tím, že žalobce nebyl úspěšný s uplatněním svého nároku v soudním řízení. Závěr o příčinné souvislosti v uvedeném smyslu bylo možné učinit jen tehdy, jestliže nebyt uvedeného postupu žalovaného, mohl žalobce právo na zaplacení částky 59.500,- Kč proti J. S. úspěšně uplatnit, tedy v případě, že toto právo skutečně existovalo. Z hlediska vzniku škody přitom bylo třeba vyřešit jako předběžnou otázku, zda J. S. takovou částku žalobci skutečně dlužil; jen v rozsahu, v němž by povinnost J. S. byla dána, mohl by za škodu uplatněnou v této věci odpovídat žalovaný (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 29. 6. 1984, sp. zn. 1 Cz 17/84, publikovaný pod č. 13 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1986).

Odvolací soud však na právní vztah účastníků za použití ustanovení § 420 odst. 1 a 3 obč. zák. aplikoval pouze ustanovení § 16 odst. 1 zákona č. [85/1996](#) Sb., o advokacii, a odpovědnost žalovaného za škodu dovedl jen na základě závěru o jeho postupu v rozporu s tímto ustanovením, aniž se zabýval splněním dalších dvou podmínek odpovědnosti vyplývajících z ustanovení § 24 zákona o advokacii, tj. vznikem škody a vztahem příčinné souvislosti. Vzhledem k použití nesprávného právního předpisu [jeho konkrétního ustanovení - § 241 odst. 3 písm. d) o.s.ř.] se odvolací soud věcí z tohoto hlediska nezabýval, neposuzoval splnění dalších podmínek odpovědnosti za škodu a tedy ani nezjišťoval k uvedeným okolnostem skutkový stav. Rozhodnutí odvolacího soudu proto zároveň vychází z neúplně zjištěného skutkového stavu věci, což představuje vadu řízení, která mohla mít vliv na správnost rozhodnutí ve smyslu § 241 odst. 3 písm. b) o.s.ř.

Kromě toho odvolací soud nesprávně aplikoval ustanovení § 420 odst. 3 obč. zák., podle nějž posuzoval, zda se žalovaný z odpovědnosti vyvinil. Zkoumal tedy otázku zavinění u objektivní odpovědnosti za škodu, která je dána bez ohledu na zavinění. Žalovaný navrhol provedení důkazů, kterými hodlal doložit, že vynaložil veškeré úsilí při opatřování podkladů potřebných pro odůvodnění odvolání (a zabránit tak vzniku škody), avšak odvolací soud je vzhledem k omylu v právním posouzení věci odmítl provést, aniž zvážil, zda může jít o skutečnosti významné z hlediska liberačního důvodu podle § 24 odst. 2 zákona o advokacii; rovněž tím zatížil řízení vadou, která mohla mít vliv na správnost rozhodnutí ve smyslu § 241 odst. 3 písm. b) o.s.ř.

Protože rozsudek odvolacího soudu je z hlediska uplatněného dovolacího důvodu [§ 241 odst. 3 písm. d) o.s.ř.] nesprávný a protože zároveň řízení před odvolacím soudem bylo postiženo vadou ve smyslu ustanovení § 241 odst. 3 písm. b) o.s.ř., k níž musí dovolací soud přihlídnout podle § 242 odst. 3 věty druhé o.s.ř. z úřední povinnosti, Nejvyšší soud České republiky rozsudek odvolacího soudu v dovoláním dotčeném rozsahu zrušil a vrátil věc Krajskému soudu v Praze k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 věta první o.s.ř.).

Další články:

- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení, insolvence](#)
- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)